

Naar een maatschappelijk bestemmingsplan voor de regio Raalte en Olst-Wijhe

Partners in maatschappelijke voorzieningen
SallandWonen stelt samen met gemeente, zorg- en onderwijsinstellingen, marktpartijen en plaatselijk belang een maatschappelijk bestemmingsplan op.

Een gebied is aantrekkelijk om in te leven als de bewoners gebruik kunnen maken van duurzame voorzieningen van hoge kwaliteit. Dat begint met een goede, betaalbare woning. Infrastructuur en openbaar vervoer zorgen ervoor dat bewoners zich gemakkelijk kunnen verplaatsen. Een goed onderwijsaanbod, kinderopvang en zorgvoorzieningen zijn essentieel, evenals winkels en dienstverleners, van glazenwassers tot schoenmakers. De bewoners willen zich veilig voelen, wat vraagt om zorg voor openbare orde en veiligheid.

Een scala aan voorzieningen is nodig om de leefom-

geving vitaal te houden. Die voorzieningen moeten bereikbaar zijn en goed op elkaar aansluiten. Het woonzorgcomplex op loopafstand van het winkelcentrum bijvoorbeeld, een school en sportterreinen binnen bereik van elke woonkern en een woningaanbod dat aansluit bij de vraag van verschillende bewonersgroepen. Gemeenten, woningbouwcorporatie, zorg- en onderwijsinstellingen en bedrijfsleven zullen hun investeringen goed moeten afstemmen, zodat de kwaliteit, dekking en spreiding van de voorzieningen optimaal zijn.

In onze regio Olst-Wijhe en Raalte leeft de ambitie om te zorgen voor een vitale leefomgeving met goede en duurzame voorzieningen. Reden voor SallandWonen om vanuit de verantwoordelijkheid voor goede en betaalbare woningen maatschappelijke partners op te zoeken om te bespreken hoe we onze voorzieningen kunnen optimaliseren.

Zestien partners zijn het gesprek aangegaan. Het afgelopen jaar hebben wij een serie gesprekken gevoerd, werkbijeenkomsten gehad en onderzoekswerk verricht. Wij delen de ambitie om een 'maatschappelijk bestemmingsplan' te schrijven, waarin de partners vaststellen welke maatschappelijke voorzieningen in onze regio nodig zijn en wat elk van de partners bijdraagt om die te behouden of te realiseren.

Het plan vraagt met het oog op het langetermijnkarakter van de investeringen in voorzieningen om een visie op de langere termijn. Op grond daarvan willen we steeds voor een middellange termijn van vijf jaar afspraken maken.

Maatschappelijke partners

Overheid:

- Gemeente Raalte
- Gemeente Olst-Wijhe

Woningcorporatie:

- SallandWonen

Bewoners- en huurdersverenigingen

- Provinciale Ouderenbond KBO
- Drie plaatselijke belangenverenigingen

Zorg & welzijn:

- Zorggroep Raalte
- Welzijnsorganisatie Landstede
- Carinova
- Stichting De Parabool
- RIBW Groep Overijssel

Onderwijs:

- Landstede Groep

Marktpartijen:

- Rabobank
- Kring Raalter Werkgevers
- Ondernemersvereniging Gastvrij Wijhe
- Koos Kinderopvang

Naar een gezamenlijke agenda

Na feitenonderzoek, afstemming en overleg zijn de eerste afspraken in onze maatschappelijke agenda genoteerd.

De wens om tot een maatschappelijk bestemmingsplan te komen is ontstaan uit de zorg van SallandWonen om het maatschappelijk vastgoed. Dat vastgoed heeft in maatschappelijke én financiële zin alleen waarde in een vitale leefomgeving, en is dus afhankelijk van een breed palet aan voorzieningen in die omgeving. Voorzieningen die voor een groot deel door of in samenwerking met andere partijen worden geleverd.

In het overleg met de maatschappelijke partners bleek al snel dat zij, elk vanuit zijn achtergrond en sector, een vergelijkbare afhankelijkheid voelen voor het voorzieningenniveau, en dus voor het aanbod van de anderen. Onderlinge afhankelijkheid schept verbondenheid die de

basis heeft gelegd voor een productieve samenwerking.

De professionals van de verschillende deelnemende organisaties hebben hun kennis van het werkgebied ingezet om het aanbod van voorzieningen en de vraag van de verschillende doelgroepen in kaart te brengen. Zij hebben bepaald in hoeverre het aanbod voldoet aan de vraag, zowel voor dit moment als – op grond van de verwachte ontwikkelingen – over vijf jaar. Zij hebben bepaald welke waarden gediend worden met een bepaalde dienst of voorziening, zodat de partners prioriteiten kunnen stellen voor gezamenlijke en gecoördineerde investeringen in de leefbaarheid van onze regio.

De eerste keuzes zijn gemaakt. De thema's digitaal netwerk en vrijwilligersondersteuning springen er uit. Er wordt in de eerste helft van 2014 gewerkt aan een stappenplan met concrete projecten. Zowel de communicatie en informatie van het digitale netwerk als de extra kennis,

kunde en motivatie van vrijwilligers geven een impuls aan tal van verschillende voorzieningen in alle segmenten van de publieke dienstverlening.

Daarnaast werken we aan de regionale herinvoering van de maatschappelijke stage, die op nationaal niveau werd afgeschaft. Hier in de regio kan deze opnieuw bijdragen aan sociale samenhang en bewustzijn. Een vierde thema dat we in het vizier hebben, verduurzamen van wonen, heeft ook een brede uitstraling op de leefbaarheid.

Deze keuzes zijn gemaakt op basis van de hiervoor geschetste inventarisatie van diensten en waarden en door afstemming van vraag en aanbod. Hiervoor hebben wij een model gebruikt dat de feiten en waarnemingen objectiveert en onze gezamenlijke keuzes en besluiten onderbouwt. Hieronder volgt een beschrijving van de werking van dit model, dat is ontwikkeld in opdracht van de provincie Overijssel.

De maatschappelijke partners zijn positief over de aanzet die wij hebben gegeven. We hebben voor het vervolg geleerd wat de succesfactoren van onze samenwerking zijn:

- Structureel en gericht samenwerken
- Continuïteit van de aanpak, zoals tijdens dit proces, om mensen warm en gemotiveerd te houden
- Mensen/betrokkenen moeten goed op de hoogte houden; verbinden en netwerken is een belangrijke voorwaarde voor succes
- Duidelijke afspraken en een tijdspad voor de (vervolg) aanpak

Voor een eensgezinde doelgerichte aanpak is verder politiek commitment onontbeerlijk. Met het werk dat nu verricht is, krijgt de politiek de aanzet voor een structurele verbetering van de vitaliteit van onze regio op een presenteerblaadje aangereikt. Wij zullen meteen contact zoeken met de bestuurders die na de gemeenteraadsverkiezingen geïnstalleerd worden.

Vraag en aanbod in kaart gebracht

De maatschappelijke partners bepalen het gewenste aanbod van voorzieningen met een modelmatige aanpak. Die geeft een objectieve onderbouwing van gezamenlijke beleidskeuzes.

De maatschappelijke partners bieden op dit moment al tal van voorzieningen in onze regio. Een gesprek over investeren in verbetering of uitbreiding begint dan ook met het bepalen waar ons gezamenlijke aanbod precies uit bestaat en in hoeverre het voldoet aan de vraag. Om daar goed inzicht in te krijgen moet de vraag per voorziening en per doelgroep worden bepaald.

Gezien het langetermijnkarakter van de investeringen en de gewenste duurzaamheid van de voorzieningen is bovendien een inschatting nodig van de ontwikkeling van die vraag. Wij zullen bijvoorbeeld alleen

starterswoningen gaan bouwen als wij er zeker van zijn dat zich straks voldoende nieuwkomers op de lokale huizenmarkt aandienen. En pas als we ervan overtuigd zijn dat het nieuwbouwproject met jonge gezinnen er komt, wordt het zaak na te denken over investeringen in uitbreiding van kinderopvang, school en gezondheidscentrum.

De beschikbare middelen van alle partners zijn beperkt en niet voldoende om aan alle (latente) vraag te kunnen voldoen. De partners zullen dus prioriteiten moeten stellen, op grond van een waardering van de vraag naar verschillende voorzieningen. Om afspraken te kunnen maken over de prioriteiten en de voorrang die bepaalde investeringen verdienen, is een objectieve onderbouwing van die waardering nodig.

Het Model Gebiedsdekkende Voorzieningen biedt

ons het benodigde inzicht in vraag en aanbod en de waardering daarvan. De provincie Overijssel heeft dit model laten ontwikkelen door adviesbureau DENION, samen met KU Leuven, om tot een weloverwogen investeringsbeslissingen te komen. Het model is uitgebreid beproefd in Overijsselse gemeenten ter versterking van de leefbaarheid van dorpen en kernen. De objectieve onderbouwing van feiten en waarden helpt om in de besluitvorming emotie, beeldvorming en (politiek) opportunisme te overstijgen.

De partners vorderen inmiddels met het doorlopen van het model. Stap één, het bepalen van het 'beschouwingsgebied', was simpel. Wij richten ons op het werkgebied waarin wij allemaal actief zijn: de gemeenten Raalte en Olst-Wijhe met alle daarbij behorende kernen.

Vervolgens hebben de professionals van de ver-

schillende organisaties het voorzieningenaanbod gedetailleerd in kaart gebracht. Hun kennis van het werkgebied heeft een inventarisatie van 27 diensten en voorzieningen opgeleverd, uiteenlopend van mantelzorg tot betaalbare woningen, van sportaccommodatie tot een geldautomaat in de woonkern en van training en ondersteuning van vrijwilligers tot het digitale netwerk.

In een derde stap is de vraagzijde geïnventariseerd. De onderzoekers hebben zeventien doelgroepen benoemd, die op basis van leeftijd, gezinssituatie en inkomen elk hun eigen behoeft patroon hebben. Een werkende alleenstaande jongvolwassene met kinderen vraagt immers om heel andere voorzieningen dan een 80-plusser zonder familie of netwerk.

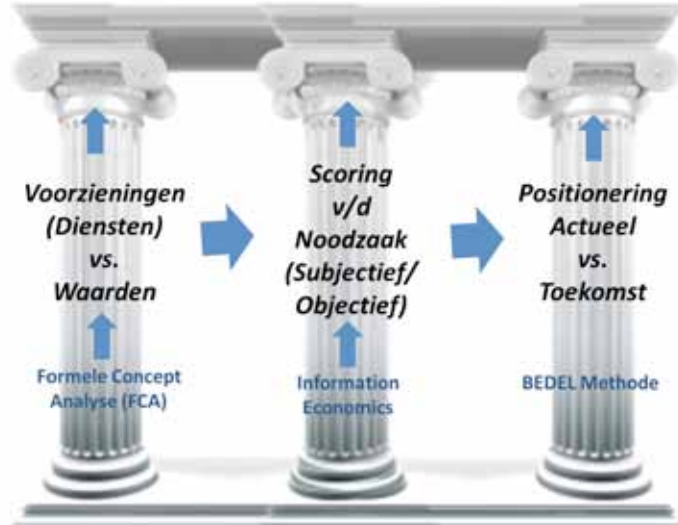
Wegen en waarden van vraag en aanbod

Nadat in kaart is gebracht welke voorzieningen wij aan welke doelgroepen aanbieden, is zowel vraag als aanbod op belang en waarde geschat.

Geconfronteerd met een brede en veelzijdige vraag, hebben de maatschappelijke partners zich afgevraagd hoe zwaar al die verschillende behoeften moeten wegen. Alleen door die waardering kunnen wij bepalen welke investeringen in vernieuwing of verbetering voorrang verdienen. Die waardering hebben wij aan de hand van het model gemaakt in drie stappen.

Eerst worden de verschillende voorzieningen met behulp van een Formele Concept Analyse gescoord op de waarden die zij dienen. Een betaalbare woning bijvoorbeeld geeft niet alleen wooncomfort, maar maakt het voor jongvolwassenen ook mogelijk om zelfstandig te wonen en helpt ouderen de regie te voeren over hun eigen leven.

Opzet van het onderzoek

Door die waarden te benoemen, te tellen en te wegen zal blijken dat die woning voor bijna alle doelgroepen zwaarder weegt dan bijvoorbeeld vervoer van deur tot deur.

De tweede stap in de waardering is een scoring op noodzaak. Hier beoordelen onze deskundigen hoe intens de vraag van elke doelgroep naar een bepaalde voorziening is. Zo zullen zelfstandig wonende mensen met een beperking dagactiviteiten en het vervoer van deur tot deur hoog noteren op hun lijst van noodzakelijke voorzieningen.

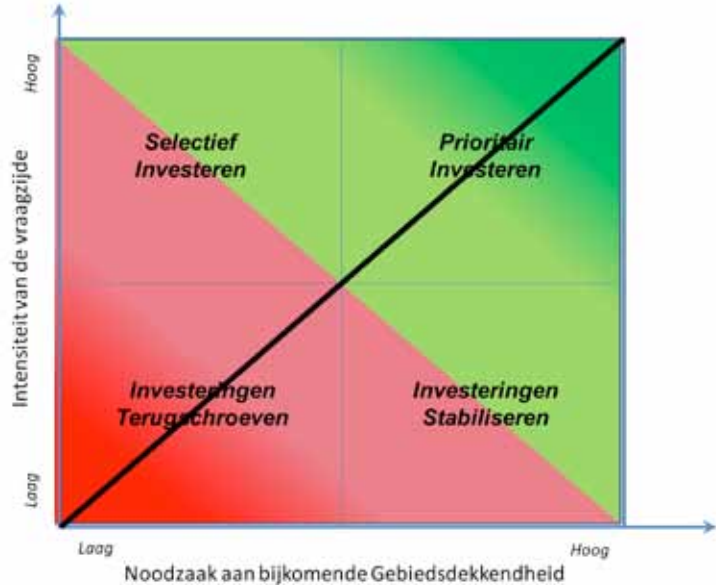
De intensiteit van de vraag hangt ook af van de financiële mogelijkheden: voor de fitte volwassene die zich een taxi kan veroorloven is de afstand naar het gezondheidscentrum korter dan voor de gepensioneerde die met zijn rollator de bus moet nemen. Door te scoren op zowel de noodzaak van de verschillende doelgroepen als op hun 'graad van armoede' is de intensiteit van de vraag bepaald.

Ook aan de aanbodkant heeft een weging plaatsgevonden. Als drempelwaarde geldt het minimum aantal gebruikers dat een voorziening nodig heeft om rendabel te kunnen zijn. De kritische factor is de vervoersafhankelijkheid, die per doelgroep anders beleefd wordt. Op basis van deze twee criteria wordt bepaald of de voorziening voldoende 'gebiedsdekkend' is.

De scoring op noodzaak helpt om de gewenste situatie te bepalen. Dat kunnen we schematisch doen, door de intensiteit van de vraag af te zetten tegen de nood aan extra gebiedsdekkend aanbod (zie grafiek).

Als zowel intensiteit als noodzaak laag is, dan kunnen de investeringen omlaag – het kwadrant linksonder in bijgaande grafiek. Zijn beide juist hoog – het kwadrant rechtsboven – dan verdienen investeringen in deze voorziening voorrang. Zorgvuldig afwegen is gevraagd als de intensiteit hoog is en de noodzaak laag of andersom, zoals

in de andere twee kwadranten

Na de scoring op waarden en noodzaak moet voor een volledige beoordeling ook nog de ontwikkeling van de behoefte aan voorzieningen in de afweging worden betrokken. Investerings hebben vaak even tijd nodig voor zij effect hebben op de kwaliteit van dienstverlening, en leveren over de jaren hun volle maatschappelijke rendement op. Als de waarde, noodzaak en intensiteit van de vraag bij een bepaalde doelgroep toenemen, dan krijgen investeringen extra prioriteit. Omgekeerd is er minder reden tot investeren als de vraag naar verwachting minder dringend wordt.

Om dat te kunnen beoordelen, hebben de professionals van de deelnemende partners voor elke voorziening en per doelgroep de huidige behoefte vergeleken met de vraag die over vijf jaar verwacht wordt. Daarmee zijn de beoordeling van de waarde en de noodzaak van diensten en de intensiteit van de vraag voor de middellange termijn bepaald.

Beleidsopties in zes richtingen

Met het vaststellen van de noodzaak is nog niet bepaald hoe investeringen in verbetering of uitbreiding van voorzieningen gericht moeten worden. De scores kunnen leiden tot zes verschillende, elkaar vaak aanvullende, beleidsopties.

Het aanbod van een dienst of voorziening kan worden verbeterd door het midden te zoeken tussen lokale aanwezigheid en optimale kwaliteit.

De concentratieoptie brengt voorzieningen fysiek en functioneel bij elkaar, zodat de afstand tussen voorzieningen klein blijft. Denk aan de clustering van verzorgingshuis en gezondheidscentrum in de buurt van winkels. Voorwaarde is dat deze concentratie van voorzieningen gemakkelijk te bereiken is met het openbaar vervoer en bijvoorbeeld ook parkeergelegenheid biedt voor automobilisten.

De spreidingsoptie kiest voor de tegengestelde beweging: de voorziening wordt dichterbij de vraag gebracht – denk aan de wijkpost. Dat kan uitstekend werken voor die voorzieningen die zich lenen voor lokale verstrekking overal waar de vraag enigszins geconcentreerd is in gehuchten, dorpskernen en bepaalde woonwijken.

Wordt de bevolkingsconcentratie nog dunner, dan dient de transportoptie zich aan. De voorziening wordt letterlijk op wielen gezet, zoals bij de rondrijdende apotheek, postvoorziening, bibliobus en internetbus.

De tijds optie kiest voor een gericht aanbod in de meest effectieve uren, vaak buiten de traditionele kantooruren. In de zorg wordt bijvoorbeeld regelmatig het avondspreekuur ingezet. Een variant daarop is de afstemmingsoptie: voorzieningen op afspraak. Dat

werkt goed voor voorzieningen die periodiek of ad hoc worden ingezet, zoals het bevolkingsonderzoek en de grieprik, of die incidenteel van aard zijn, zoals het consult van de hypotheekadviseur.

ICT biedt een vierde optie. Die verschaft voortdurend nieuwe mogelijkheden dankzij de groei van internet en mobiele netwerken, en door de snelle ontwikkeling van interactieve communicatie. Een consult of adviesgesprek bijvoorbeeld kan op afstand via een interactieve videoverbinding gevoerd worden. De ontwikkeling van domotica, robots die eenvoudige huishoudelijke en verzorgingstaken kunnen uitvoeren, wekt hoge verwachtingen.

De ICT-optie rekent af met de vervoersperikelen waar ofwel de gebruikers, ofwel de aanbieders in alle voorgaande opties mee geconfronteerd worden. De optie kan zelfstandig worden ingezet, maar wordt in

alle segmenten en door alle partners ook heel vaak gebruikt ter ondersteuning van andere opties. Om die reden geven wij prioriteit aan investeringen in het digitale netwerk, in de verwachting dat die op een heel breed scala van dienstverlening effect gaat hebben.

Dat geldt ook voor de andere opties. Ze sluiten elkaar niet uit. Integendeel, vaak kunnen ze elkaar aanvullen en versterken. Bij de keuze van beleidsopties gaat het erom de mix te kiezen die een investering in verbetering of versterking van een voorziening een optimaal maatschappelijk rendement geeft.

Uitkomsten van onderzoek

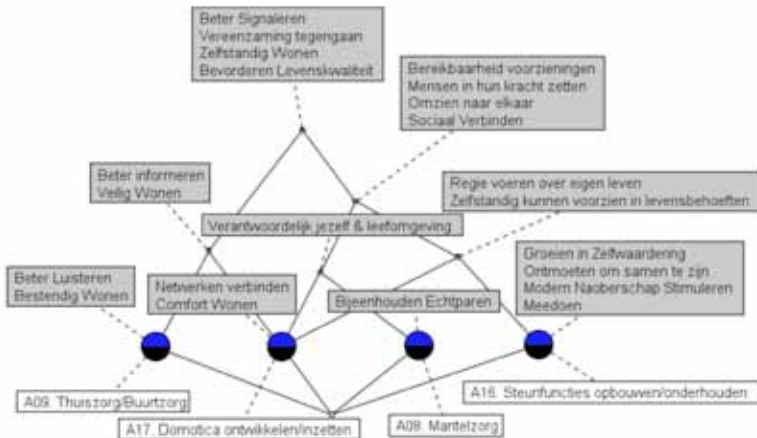
De analyse aan de hand van het Model Gebiedsdekkende Voorzieningen heeft een aantal heldere conclusies opgeleverd.

Gezondheidszorg

Het onderzoek heeft zich met name gericht op de organisatie van mantelzorg, thuiszorg en buurtzorg, het opbouwen en onderhouden van steunfuncties en het ontwikkelen en inzetten van domotica (thuis techniek).

Uit de scores blijkt dat:

- De intensiteit van de vraag naar gezondheidszorg gelijk blijft of toeneemt. De intensiteit neemt het sterkst toe bij ouderen vanaf 65 jaar.
- Tegelijkertijd de noodzaak van bijkomende gebiedsdekkendheid bij alle doelgroepen jonger dan 80 afneemt. Dit kan erop wijzen dat de gezondheidszorg meer mobiel wordt en/of voldoende dekking heeft.

- Bij de groep 80+ de behoefte aan gebiedsdekkendheid wel groeit, terwijl de vraag bij deze groep zeer intens is. Deze groep vraagt dus bijzondere aandacht.

Spreading van de voorzieningen is de belangrijkste beleids-optie voor de meeste doelgroepen. Voor werkenden met kinderen en voor alle ouderen dient die aangevuld te worden met de ICT-optie. Die dienstverlening aan met name 80-plussers kan verder worden ondersteund met meer werken op afspraak en als deze ouderen geen familie hebben ook met vormen van vervoer door de dienst dichterbij te brengen of de oudere dichterbij de dienst.

In de toekomstige situatie wordt bijkomend de concentratieoptie aangewezen, voor de doelgroepen waar geen noodzaak is voor spreading, met name werkende volwassenen en een groot deel van de groep 65+. Concentratie van voorzieningen gaat hier altijd samen met meer ICT-ondersteuning. Afbouwen van voorzieningen is niet nodig, omdat

dit door betere afstemming kan worden opgevangen.

Conclusies: de gezondheidszorg is redelijk op orde, maar op de maatschappelijke agenda moet wel meer bijzondere aandacht worden ingeruimd voor de groep 80+, en vooral voor degenen zonder familie of netwerk. Steunfuncties in combinatie met thuishulp en inzet van vrijwilligers kunnen hier in de vraag voorzien.

Voor de groep jongvolwassenen met kinderen en zonder werk kan een knelpunt ontstaan als de consultatiebureaus uit de kleine kernen verdwijnen, waartoe onlangs is besloten. Zij zijn dan aangewezen op (duur) openbaar vervoer. Deze recente ontwikkeling is niet in onze scores meegenomen en de betrokken partijen zullen hiervoor met elkaar een oplossing moeten zoeken.

Voor de thuishulp/ICT-optie is vooral een goed digitaal netwerk van belang en dat ontbreekt nu nog in het buitengebied. Daarnaast is in kerkdorpen en kleine kernen bovendien geen (openbaar) vervoer beschikbaar.

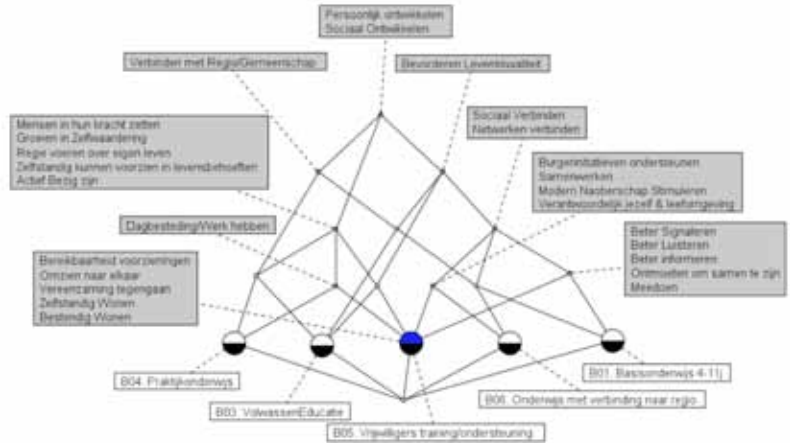

Onderwijs

Het onderzoek heeft zich met name gericht op basisonderwijs, volwasseneneducatie, praktijkonderwijs, training en ondersteuning van vrijwilligers en onderwijs met verbinding naar de regio.

Uit de scores blijkt dat:

- De noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid consistent en significant toeneemt voor alle segmenten.
- De intensiteit van de vraagzijde gelijk blijft of toeneemt, met één uitzondering: bij werkende jongvolwassenen zonder kinderen neemt die licht af. De intensiteit neemt het sterkst toe bij niet-werkende volwassenen, alleenstaande jonge ouders met een inkomen onder modaal en alleenstaande ouders met familie.
- Het evenwicht tussen de intensiteit van de vraag en noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid in de

toekomstige situatie naar meer evenwicht neigt. Dat onderstreept het belang van beleidsaandacht!

Spreading is voor veel segmenten de belangrijkste beleidsoptie. Het onderwijs moet in het algemeen dichter naar de deelnemers worden gebracht. De inzet van vrijwilligers, en dus de opleiding van vrijwilligers, vormt hierbij een belangrijk spoor. Voor de groep jongeren en jongvolwassenen (tot 30 jaar) wordt concentratie gesuggereerd, ondersteund met ICT. Het bij elkaar brengen van bijvoorbeeld kinderopvang, basisonderwijs en consultatiebureau spaart deze groep vervoersbewegingen en tijd, zeker als de voorzieningen beter op elkaar afgestemd worden.

Conclusies: onderwijsvoorzieningen vragen beleidsaandacht. In de eerste plaats groeit de scholingsvraag van (jong)volwassenen. Nu al ervaart Landstede een toestroom van werkende volwassenen die

zich willen bij- of omscholen en die een groeiende behoefte hebben om bij te blijven in de actuele kennisontwikkeling. In de nabije toekomst zal de vraag naar verwachting verder toenemen, met name ook bij niet-werkende volwassenen.

Vanuit de beleidsprioriteiten is daarnaast vrijwilligers-training heel belangrijk. Dat geldt niet alleen voor het onderwijs, maar bijvoorbeeld ook in het welzijnswerk of bij de beveiliging bij evenementen. Ook de maatschappelijke stage verdient beleidsaandacht, omdat die jongeren goede inspiratie geeft om zich maatschappelijk in te zetten, zo heeft Landstede ervaren. Nu deze stage binnenkort waarschijnlijk landelijk niet meer wordt ondersteund is er alle reden om daar in onze regio met elkaar een alternatieve vorm voor te ontwikkelen.

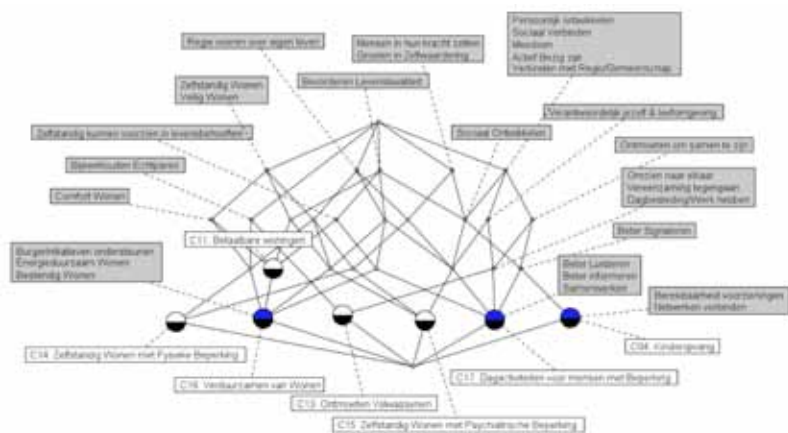

Gezin en welzijn

Het onderzoek heeft zich met name gericht op betaalbare woningen, verduurzamen van wonen, zelfstandig wonen en dagactiviteiten voor mensen met (fysieke of psychiatrische) beperking, kinderopvang en ontmoeten volwassenen.

Uit de scores blijkt dat:

- De noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid consistent toeneemt voor alle doelgroepen, met uitzondering van werkende jongvolwassenen zonder kinderen.
- De intensiteit van de vraagzijde gelijk blijft of toeneemt. Bij alle ouderen vanaf 65 en bij niet-werkende en studerende jongvolwassenen is sprake van een zeer sterke toename.
- De meeste segmenten in de richting van meer evenwicht tussen noodzaak en intensiteit bewegen, wat wijst op een zeer solide versterking.

Als beleidsoptie wijzen de uitkomsten in de richting van concentratie van voorzieningen in een aantal segmenten, in alle gevallen gekoppeld aan ICT-ondersteuning en een betere afstemming. In enkele gevallen kan aanpassing van de tijdstippen waarop de voorzieningen beschikbaar zijn het aanbod versterken.

Conclusies: gezien de significante toenames van zowel intensiteit als noodzaak vragen deze voorzieningen sterke beleidsaandacht.

Een belangrijke waarde is dat echtparen bij elkaar kunnen blijven. Voor oudere paren waarvan één of beiden hulpbehoevend zijn, is dat essentieel voor de kwaliteit van leven. Voor SallandWonen is dit een belangrijk maatschappelijk vraagstuk waarvoor wij graag met onze zorgpartners oplossingen willen zoeken en bieden.

Veel diensten worden aangeboden met ICT-ondersteuning. Wij denken aan de beschikbaarheid van informatie, uitwisseling van beelden via televisie, webcam (bijvoorbeeld t.b.v. gezondheidszorg). Het digitale netwerk is dus van groot belang.

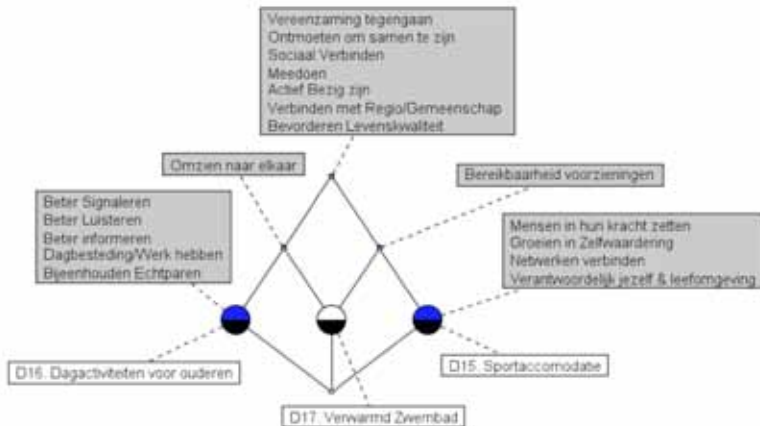

Sport en cultuur

Het onderzoek heeft zich met name gericht op de organisatie van sportaccommodatie, dagactiviteiten voor ouderen en verwarmd zwembad.

Uit de scores blijkt dat:

- De noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid consistent toeneemt voor alle segmenten, zelfs voor segmenten waar nu geen noodzaak is. Bij alle 65-plussers is de toename zeer significant.
- De intensiteit van de vraagzijde gelijk blijft of toeneemt, met uitzondering van twee segmenten: werkende jongvolwassenen met of zonder kinderen.
- Vooral voor alleenstaanden de toename van zowel intensiteit als noodzaak sterk is, en in de richting van beter evenwicht.

Voor de meer 'mobiele' groepen is concentratie een belangrijke beleids optie, opnieuw aangevuld met of vervangen door de ICT-optie. Voor ouderen 80+ kan een creatieve invulling van de spreidingsoptie worden gekozen door de inzet van bijvoorbeeld de 'zwembus' of 'zwemtaxi' met voordeeltarief...

Conclusies: Sport en cultuur dragen bij aan veel waarden. De vraag is of wij bereid zijn om ervoor te betalen. Sport helpt proactief om gezond en op gewicht blijven. Dat is aantoonbaar, maar niet direct zichtbaar en daarmee politiek niet gemakkelijk te verdedigen. Nu bij de gemeenten bezuinigd moet worden komen sport en cultuur steeds vaker in de knel. Er is daarom sterke behoefte aan creatieve beleidsaandacht.

Heel positieve ervaringen zijn opgedaan met het project Fit for Life, waarbij kinderen (en hun ouders)

werden gestimuleerd mee te doen aan een sportprogramma. Mensen kwamen hierdoor 'van de bank af'. Succes van een dergelijk project valt of staat met enthousiaste mensen die een actieve trekkersrol willen vervullen.

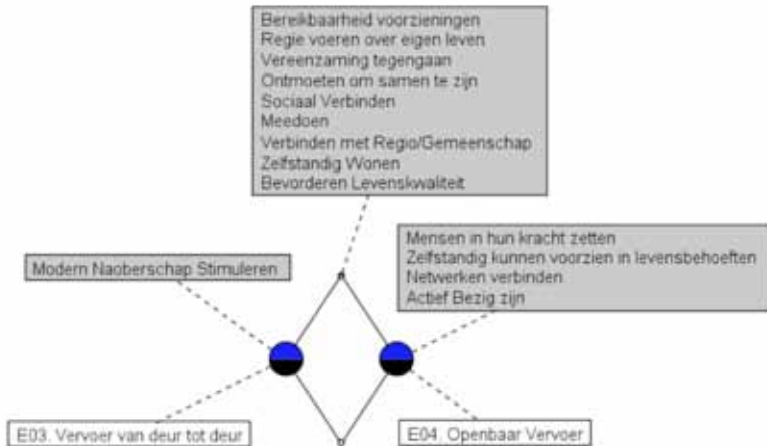

Openbare diensten

Het onderzoek heeft zich met name gericht op vervoer van-deur-tot-deur en openbaar vervoer.

Uit de scores blijkt dat:

- Er zowel in de actuele als in de toekomstige situatie groot verschil is in verschillende gebieden binnen onze regio.
- Er in het linkergebied (openbaar vervoer) een diffuus beeld is: de intensiteit van de vraagzijde verandert over de hele linie weinig. De noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid blijft gelijk of neemt zelfs af, zoals voor niet-werkende volwassenen.
- De noodzaak aan bijkomende gebiedsdekkendheid in het rechtergebied (vervoer van deur tot deur) significant stijgt in alle segmenten, terwijl de intensiteit van de vraag niet noemenswaardig afneemt.
- De twee gebieden elk om hun eigen beleidsaandacht vragen.

De spreidingsoptie komt overal naar voren, behalve voor werkende jongvolwassenen. Die kan gediversifieerd worden ingevuld vanuit het beleid. Zo kan concentratie voor alle 65-plussers werken, bijvoorbeeld met een taxicentrale die met de juiste ondersteuning van ICT en goede afstemming betaalbare vervoersopties biedt.

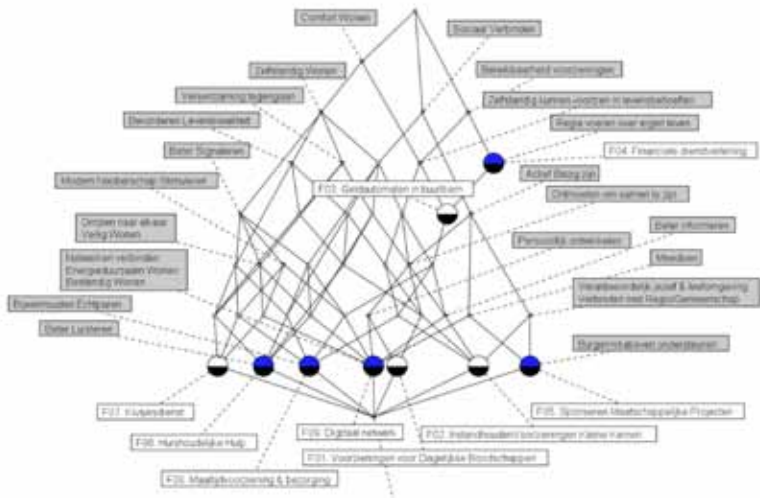

Dagelijkse behoeften

Het onderzoek omvat voorzieningen voor dagelijkse boodschappen, in stand houden voorzieningen kleine kernen, geldautomaten in buurtkern, sponsoren maatschappelijke projecten, huishoudelijke hulp, klusjesdienst, maaltijdvoorziening & bezorging en digitaal netwerk.

Uit de scores blijkt dat:

- De intensiteit van de vraag stijgt bij alle doelgroepen, met uitzondering van werkende jongvolwassenen zonder kinderen.
- De noodzaak aan bijkomende gebiedsdekking zonder uitzonderingen stijgt.
- De stijgingen in het algemeen relatief bescheiden zijn, het sterkst bij de groep 80+ en bij alleenstaande jonge ouderen met een bescheiden inkomen.
- Er een zekere gelijkenis is met sport en cultuur: gezien de voornaamste vragende

segmenten zal ook hier nood zijn aan een creatieve beleidsaandacht!

De concentratieoptie komt hier heel nadrukkelijk als beleidsoptie naar voren, altijd gekoppeld aan de juiste ICT-optie en meestal met de juiste tijds- en afstemingsoptie. Dit suggereert een geconcentreerde organisatie van de dagelijkse behoeften, onder meer in de thuishulp in al zijn facetten. Dat kan misschien niet altijd tussen negen en vijf. De spreidingsopties vragen wellicht specifieke invulling, bijvoorbeeld voor jongeren.

De oplossingen voor dagelijkse behoeften vragen creatieve aandacht. Het advies op basis van de scores valt uiteen in drie clusters/aandachtspunten:

1. Het digitale netwerk blijkt van groot belang en randvoorwaardelijk voor veel faciliterende en ondersteunende functies.

2. Maaltijdvoorziening, huishoudelijke hulp, klusjesdienst en voorzieningen voor dagelijkse boodschappen.

3. Sponsors van maatschappelijke projecten en in stand houden van voorzieningen in kleine kernen.

Aan de slag!

Op grond van de uitkomsten hebben de maatschappelijke partners de eerste prioriteiten op de agenda gezet. Het zijn aandachtsgebieden die veel waarden dragen en tal van voorzieningen ondersteunen.

De uitkomsten van het model krijgen extra gewicht doordat deze tot stand zijn gekomen door de tijd en inzet van veel partijen. De deelnemers hebben allen aangegeven dat niet alleen de uitkomsten, maar meer nog het proces van het samen in gesprek gaan en elkaar goed leren kennen van grote maatschappelijke waarde is, zeker ook met het oog op de noodzakelijke samenwerking nu en in de toekomst.

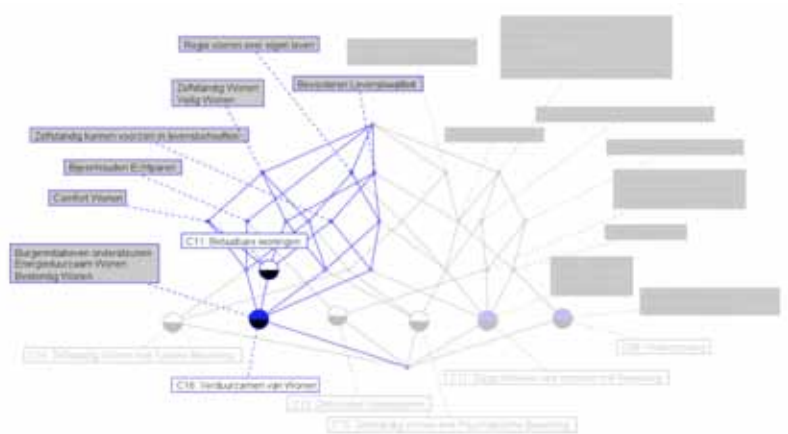
Voor de maatschappelijke agenda moeten we tot een prioritering van thema's komen. We kunnen immers niet alles tegelijk oppakken. De volgende thema's springen er duidelijk uit:

1. Verduurzamen wonen

Duurzame woningen zijn vaak duurder, maar op de lange termijn voordeliger door de lage energierekening. Vooral bij jongeren is er belangstelling voor duurzame woningen, maar zij kunnen die vaak niet betalen. Volgens landelijke regelingen mag het verduurzamen van woningen namelijk niet gefinancierd worden. Hier zou een aanpassing op moeten komen.

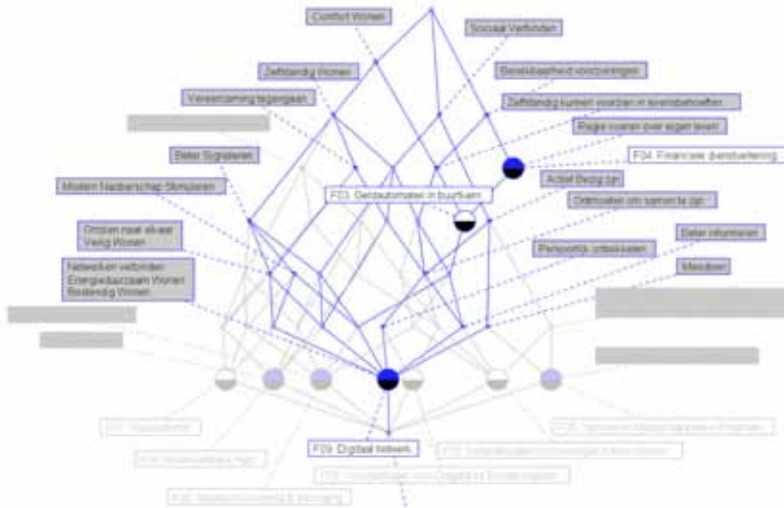
Verduurzaming ondersteunt een voorziening als betaalbare woningen. Daarmee is en blijft het een speerpunt van SallandWonen en mogelijk ook van haar partners. Wij gaan onderzoeken of wij met overheid, banken en corporaties anders dan de woningcorporatie, op kunnen trekken om dit financieerbaar te maken. Een andere maatschappelijk uitdaging ligt in het betaalbaar houden van woningen voor mensen met een psychiatrische beperking.

2. Digitaal netwerk

Veel voorzieningen kunnen worden versterkt door gerichte inzet van ICT. Dat onderstreept het belang van een digitaal netwerk voor onze regio, als drager van een groot aantal waarden.

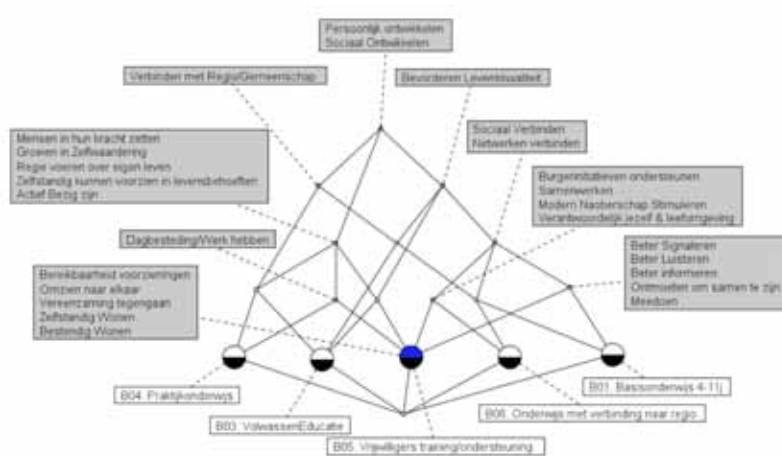
De gedeelde beeldvorming hierover onder de maatschappelijke partners is belangrijk voor de vraag of dat netwerk wel of geen glasvezel vereist. Het digitale netwerk is geen zaak van de gemeente en als we voor glasvezel kiezen, is het de vraag hoe we dat ook in het buitengebied aangelegd krijgen.

3. Vrijwilligerstraining en -ondersteuning

Vrijwilligers ondersteunen tal van voorzieningen en daarmee de achterliggende waarden. Als vrijwilligers door training en ondersteuning kundiger en capabeler worden, heeft dat een grote impact op de kwaliteit en beschikbaarheid van die voorzieningen.

De vraag is hoe deze training gefinancierd wordt. Overheid/gemeente draagt de training vanuit het welzijnswerk, maar de realiteit is dat er gestaag minder geld beschikbaar is terwijl de behoefte groeit. Er zijn steeds meer vrijwilligers nodig voor heel diverse taken, van ondersteuning van mantelzorgers, tot het geven van cursussen voor laaggeletterden tot beveiligingstaken bij evenementen. De maatschappelijke partners gaan in een gezamenlijk project op zoek naar hoe al die vrijwilligers nu en in de toekomst aan de regio te binden.

4. Maatschappelijke stage

De werkstage die scholieren sinds een aantal jaren in het kader van een landelijke regeling lopen in de maatschappelijk praktijk, blijkt hen te inspireren zich maatschappelijk in te zetten. Desalniettemin, en tot spijt van onderwijsorganisatie Landstede, wordt de stage waarschijnlijk binnenkort niet meer landelijk ondersteund. De maatschappelijke partners gaan nu op zoek naar een alternatieve manier om betrokkenheid en participatie te verhogen, wellicht niet alleen voor jongeren.

5. De boodschappenbus

In een aantal gevallen kunnen wij voorzieningen beter bereikbaar maken door ze op wielen te zetten. Deze transportoptie kan worden toegepast voor bibliotheek, apotheek, bank en andere 'bus'-varianten. De partners gaan onderzoeken in hoeverre deze diensten te combineren zijn in één bus en hoe zij die mogelijkheden in concrete initiatieven kunnen vertalen.

Colofon

Project: Naomi Woestenenk, Diana Abbink en Guido Dedene (Denion) **Eindredactie:** Hein Haenen (De kern van de zaak)

Fotografie: Vincent Hartman (Studio VHF) **Ontwerp en uitvoering:** Roné van der Vliet (Sinds77)

